

בקייטנה

(מתוך הפרק החמישי – משפטים אזרחים ופוליטיים)
יאנוש קורצ'אק, בקייטנה, פרק חמישי, עמ' 41-38

נעים ביותר לרעש בערב, כאשר שוכבים כבר במטות. אולי אפילו לא נעים, כי רוצים כבר לישון, העיניים נעצמות ונדבקות לשנה. אבל מדוע לא לנסות, כאשר הדבר אור?

כאשר יש אסור מחלט, ואני אשרק חזק, אצחק, אגלל כחול או אקרא כתרגול, המדריך יתרגז וכלם יצחקו. האולם גדול. באולם חשך. מטות – יש שלושים ושמונה. המדריך לא ידע מי שרק. ואני למחרת אתפאר בזאת. כלם יראו שאני אמיץ וחכם; הרעשתי יותר מכלם והוא – לא תפא אותי.

כך חושבים הנערים, עד שיופחו שהמדריך אינו כועס אף פעם, שבכלל לא ירצה לחקור מי הקים רעש. הוא אור לרעש בערב, כי מרחים לישון תשע שעות כדי לקום בשש בבקר רעננים ועליזים.

אמש היה רעש באולם השנה. היום יעמד כל אחד בפני בית המשפט, כדי לענות לשאלה, האם צחק, קרא כתרגול, נבח, ילל או מחא כף.

כלם עונים בשלילה, כלם מכחישים. רק שנים מהם תפא אמש המדריך בשעת מעשה, והשנים – ויץ ופרגר יושבים על הפלל הנאשמים.

- איך להעניש אותם, רבותי השופטים? הענש מכרח להיות חמור. שני נערים כאלה לא רק מנעו שנה מעצמם, כי אם גם לאחרים הפריעו לישון. אשמתם גדולה, אפילו גדולה מאוד – ובכן, איך נעניש אותם? לפני שנענה על שאלה זו, מרחים אנו לשאל שאלה אחרת, חשובה יותר: האם אתמול באולם השנה רעשו רק אלה השנים – ויץ ופרגר? לא, היו הרבה יותר.

הקטגור פרש על השלחן את התרשים של אולם השנה ואמר לאט, לאט:

- הרעש היה על יד החלון, במקום שבו עומדות המטות של קפלן, בידיה, פלוצקי ושידלובסקי. הרעש בא מהשורות במרכז, במקום שבו שוכבים: ויגראו, גרוזובסקי, גטריק, פרום וזוז'ניק.

- הרעש היה על יד החלון בשורה הראשונה, במקום שבו שוכבים, כפי שאנו רואים בתרשים: פלשנברג, פישבין, רוטקל ופליבק. צחקו וימחו כף, במקום שבו עומדות המטות של אלקמן, לב, וולברג ואדמסקי, ולבסוף שרק מי שהוא במקום שבו שוכבים גימליטר, זקלנברג ופרמן. שאלנו את כלם, איש לא הודה.

- וכאן השתתק הקטגור. רבים מבין הקהל השפילו את מבטיהם אל הרצפה. הלימיק אפילו אחד השופטים, כאשר שמע את שמו בשעת בדיקת התרשים של אולם השנה.

- מדוע נתפאו אתמול רק ויץ ופרגר? כי לא הצליחו להתתר. מדוע רק אלה השנים לא הצליחו להתתר בשעה שהתתרו כה רבים? כי הם אינם שוכבים, או שהם שוכבים קטנים וחרי נסיון, ואולי לא ידעו עד כמה ובאיזו מדה אורות הצעקות בערב באולם השנה. האם מתר לנו, אפוא, להעניש את האשמים פחות, בשעה שאלה שהם אשמים יותר מהם, כי הם חכמים יותר ואשמתם גדולה יותר מפני ששקרו בפני בית הדין – שאלנו ללא ענש? אשמים הכל, כל האולם, כל השלושים ושמונה, כי גם אלה אשר שמעו את השכן רועש ולא אמרו לו שישתק. לפיכך מציע אני, כבוד השופטים, לזכות את ויץ ופרגר ולהעניש את כל הקבוצה: שגרוזובסקי לא ינגן לכם על כנורו הערב לפני השנה.

זמן רב התעצו השופטים ופלק הדין היה:

"לזכות את ויץ ופרגר. גרוזובסקי ינגן הערב, כי הרעש לא יחזר שנית".

וקימו את אשר הבטיחו.